

Nr 273.

Av herr **Göransson m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1949/50 till Stockholms och Göteborgs högskolor.

Under senare år har man inom den offentliga ungdomsvården liksom på en mångfald andra områden av samhällslivet kommit till allt klarare insikt om vikten av att för olika uppgifter, särskilt vid yrkesvalet, begagna den hjälp som den moderna psykologien erbjuder.

En sund utveckling på detta område är emellertid möjlig endast om en praktiskt inriktad psykologisk forskning får växa fram under nära och fortlöpande kontakt med den psykologiska grundforskningen vid universitet och högskolor. Denna synpunkt har kraftigt understrukits av bl. a. 1940 års skolutredning, av kommittén för partiellt arbetsföra och av ungdomsvårdskommittén; dessa sakkunniga ha alla förordat snara åtgärder för att intensifiera den psykotekniska forskningen och utbildningen i vårt land. Det har härvid också framhållits att den praktiska användningen av de psykologiska undersökningsmetoderna bör anförtros åt vetenskapligt skolade fackmän, som ha förutsättningar att utforma och använda dessa hjälpmedel på ett sakkunnigt och kritiskt sätt.

Nu nämnda synpunkter ha vunnit beaktande vid det vid Stockholms högskola år 1943 inrättade psykotekniska institutet.

Tack vare en intensiv forsknings- och försöksverksamhet har man här i samråd med statliga och kommunala organ för arbetsförmedling, yrkesvägledning och yrkesutbildning samt med myndigheter och institutioner på skolans, barnavårdens, fångvårdens och andra områden småningom lyckats bygga upp en effektiv organisation för psykologisk yrkesvalshjälp på vetenskaplig grund. Denna hjälp har visat sig vara utomordentligt värdefull, och från alla håll har man vitsordat den grundlighet och vederhäftighet med vilken denna verksamhet bedrivs. (Detta har bl. a. kommit till synes i remissyttranden och framställningar som ha avgivits av arbetsmarknadsstyrelsen, skolöverstyrelsen, socialstyrelsen, överstyrelsen för yrkesutbildning, fångvårdsstyrelsen, statens psykologisk-pedagogiska institut m. fl.)

Speciellt viktig och värdefull har institutets medverkan visat sig vara för inpassningen av s. k. partiellt arbetsföra personer i arbetslivet. I sådana fall satsar staten som bekant ofta betydande belopp för yrkesutbildning eller omskolning. Ett olämpligt val av yrke med ty åtföljande risk för missanpassning innebär inte bara en personlig olycka för den enskilde utan också en direkt ekonomisk förlust för staten. I stigande utsträckning remitteras

sedan flera år partiellt arbetsföra till psykologisk anlagsundersökning vid institutet. Kommittén för partiellt arbetsföra har i sitt betänkande föreslagit en väsentlig utvidgning av de psykotekniska anlagsproven. Ej mindre viktig är institutets medverkan vid yrkesvägledningen av unga lagöverträdare. En stor del av de brottslingar som dömas till ungdomsfängelse komma numera i åtnjutande av denna hjälp, vilken av chefen för fångvårdsstyrelsen har betecknats som ett av de bästa medlen för att komma till rätta med behandlingen av brottslingar och andra asociala.

Det är f. ö. inte bara på yrkesvägledningens område som det psykotekniska institutet har visat sig fylla ett viktigt behov. Här må erinras om dess insatser för att få fram diagnostiska hjälpmedel som möjliggöra ett mera rättvisande urval av inträdessökande till olika fackskolor än vad enbart skolbetygen ha visat sig kunna giva. Många av de utbildningsanstalter som ha anlitat institutet för detta speciella ändamål ha efter en grundlig försöksverksamhet infört psykotekniska prov såsom ett obligatoriskt led vid elevurvalet. Så är exempelvis fallet vid de tekniska högskolorna i Stockholm och Göteborg, handelshögskolan i Stockholm samt folkskole- och småskoleseminarier i olika delar av landet.

Ännu ett område må beröras, där institutet redan hunnit att göra en insats, nämligen beträffande den mänskliga faktorns roll vid uppkomsten av trafikolyckor med särskild hänsyn till möjligheten att i förtid avskilja de s. k. »olycksfåglarna», som ha visat sig ha betydande andel i trafikolyckorna. Institutet har även på detta område hunnit med en del, men bristen på medel och arbetskraft har hämmat utvecklingen. Av 1945 års trafiksäkerhetskommitté har i ett yttrande redan år 1945 förordats att institutet skulle få möjlighet att ägna intensiv uppmärksamhet åt de spörsmål, som sammanhånga med trafiken, och att utforska de psykologiska orsaker, som ligga bakom trafikolycksfallen.

Genom tillkomsten av psykotekniska institutet vid Stockholms högskola ha vi således i vårt land omsider fått ett effektivt organ för forskning och rådgivning på dessa områden. De ekonomiska förutsättningarna för verksamheten äro emellertid synnerligen svaga. Högskolans styrelse äskade hos Kungl. Maj:t ett anslag för budgetåret 1949/50 av 71 000 kronor, vilket sedermera i prop. 163 till innevarande års riksdag nedsatts till 50 000. Detta belopp är emellertid otillräckligt, vilket belyses genom följande uppgifter.

Verksamheten har under de tre senaste åren finansierats dels med efter uppbyggnaden återstående donationsmedel, dels genom statliga och kommunala understöd, dels slutligen genom löpande intäkter från uppdragsgivare. Från staten och kommunen har högskolan under dessa tre år sammanlagt erhållit 180 400 kronor såsom bidrag till det psykotekniska institutet. Av detta belopp ha ca 20 000 kronor använts för inredning av nya lokaler och resten för forsknings- och utbildningsverksamhet.

Dessa understöd ha likväl ej tillnärmelsevis varit till fyllest för att upprätthålla verksamheten, ehuru de arvoden, som utgå till institutets medarbetare, äro avsevärt lägre än vad som motsvarar assistent- och amanuensbefattningarna vid andra högskoleinstitut. Institutets totala behov av understöd har i verkligheten uppgått till ca 75 000 kronor under vart och ett av de tre senaste åren. Att institutet trots allt har lyckats klara sin ekonomi utan att avbryta pågående och för den praktiska verksamheten oundgängligen nödvändiga forskningsarbeten har möjliggjorts genom tillfälliga bidrag i särskilt kritiska lägen från olika organisationer inom näringslivet. Tack vare dessa tillfälliga bidrag (sammanlagt ca 70 000 kronor) har det samtidigt blivit möjligt för institutet att kvarhålla de vetenskapliga medarbetare, som varit knutna till institutet alltifrån början. Dessa medarbetare ha under de gångna åren sammansvetsats till en organisk arbetsenhet med psykologisk, medicinsk och statistisk expertis.

Det är högst ovisst, om institutet även framgent kan påräkna hjälp av denna tillfälliga karaktär. De osäkra ekonomiska betingelser, under vilka institutet f. n. arbetar, försvåra i hög grad arbetets planläggning. Det föreligger också i nuvarande läge en allvarlig risk för att institutets medarbetarstab spränges. En dylik utveckling skulle otvivelaktigt komma att få mycket allvarliga konsekvenser, ej blott på längre sikt, för den psykotekniska forskningen och utbildningen i vårt land utan även mera omedelbart för de statliga och andra uppdragsgivare, som ha etablerat ett fortlöpande samarbete med institutet.

Under sådana förhållanden hava vi funnit nödvändigt att institutet erhåller ett något högre understöd från staten än det i propositionen föreslagna, förslagsvis 70 000 kronor.

Ur statsfinansiell synpunkt kan en höjning med 20 000 kronor icke vålla nämnvärda vanskligheter, men för institutets del har denna anslagsfråga en avgörande betydelse.

Med stöd av vad sålunda anförts hemställes,

att det i proposition nr 163 upptagna bidraget till psykotekniska institutet vid Stockholms högskola måtte höjas till 70 000 kronor.

Stockholm i mars 1949.

Hardy Göransson.

Ebon Andersson.

S. G. W. Wahlund.

Anna Sjöström-Bengtsson.

Ewald Johannesson.
